

skolen. Det kunde maaske interessere, om jeg kort gav en lille Oversigt over det færøiske Skolevæsen, som det har artet sig gennem Tiderne. Jeg skal da først give nogle Oplysninger vedrørende, om jeg saa maa sige, det højere Skolevæsen paa Færøerne. Der har allerede været et højere Skolevæsen paa Færøerne fra Begyndelsen af det 12te Aarhundrede. Den Gang vi fik fast ansatte Biskopper paa Færøerne, fik vi samtidig en Præsteskole. Denne varede ved, saa længe Færøerne havde Bispesæde, nemlig til 1550, eller saa længe Katolicismen varede. Man har egentlig ikke haft faktiske Oplysninger om, hvorledes denne Præsteskole virkede, men den har utvivlsomt været meget god i sin Slags. Man har i ethvert Tilfælde Eksempel paa, at en Mand, der var udgaaet fra den Præsteskole paa Færøerne, som var paa Kirkebø, havde været ganske ualmindelig uddannet for sin Tid. Det var den norske Kong Sverre, og hans Kundskaber vare noget helt enestaaende for sin Tid. Efter at Bispesædet paa Færøerne var nedlagt, blev der ikke nogen Præsteskole mere, men man fik dog oprettet en Latinskole nogle faa Aar derefter. Denne bestod fra 1550—1800. Den havde vistnok ogsaa en Blomstringstid, nemlig ved Midten af det 17de Aarhundrede. Da siger en færøisk Forfatter, at alle Præsteembeder paa Færøerne kunde besættes med indfødte Præster. De havde altsaa Præster, som havde gennemgaaet denne Skole og siden fortsat Studierne hernede. Efterhaanden forfaldt imidlertid Skolen, vistnok særlig paa Grund af økonomiske Vanskeligheder. Fra 1800 til 1861 er der ingen som helst højere Skole, men 1861 faa vi en Realskole i Thorshavn. I dette Tidsrum fra 1100 til 1861 er det gaaet gradvis nedad. Saa begyndes der 1861 med en Realskole, der i 1891 bliver udvidet derhen, at der kan tages Præliminæreksamen ved Skolen. I 1871 bliver der oprettet en Lærerskole eller -seminarium for at uddanne Lærere, som kunde gaa til Folkeskolerne, særlig paa Bygderne. Dette har altsaa været Gangen i de højere Skoler paa Færøerne ned gennem Tiderne.

Hvad den almindelige Folkeskole angaar, ved man, at samtidig med at Bisperne oprettede Præsteskolen paa Kirkebø, havde Munkene en Folkeskole i Thorshavn, en Børneskole, som bestod saa længe, der var Biskopresidens paa Færøerne. I 1662 blev der oprettet en dansk Folkeskole i Thorshavn. Den bestod fra dette Aar ned til Nutiden. Paa Landsbygden derimod havde

man ikke nogen fast Skole. Der var gjort flere Forsøg adskillige Gange, men de bleve for det meste opgivne igen. Under Stænderforsamlingernes Forhandlinger i Roskilde kom det Spørgsmaal op, hvad man skulde gøre for det færøiske Skolevæsen. Der blev da fremsat et Reglement, hvorefter det skulde gøres til Pligt for Færingerne at oprette Skoler og holde dem og sende deres Børn dertil. Der var kun en eneste i denne Forsamling, der tillod sig at fremkomme med Ytringer derimod, og Forslaget blev altsaa vedtaget. Der kom Andragende fra Færøerne til Stænderforsamlingerne — det var særlig fra Beboerne paa Øen Nolsø — om, at der ikke maatte blive oprettet noget fast Skolevæsen for de færøiske Bygder, forinden Færingerne selv havde en Organisation, hvorved de kunde give deres Mening til Kende. Den Gang havde man altsaa ikke noget Lagting, ikke noget offentligt Raad paa Færøerne. Det provisoriske Skolereglement blev alligevel vedtaget, men det mødte en stærk Modstand. Menigmand tilligemed Præsterne samledes til et Møde i Thorshavn, hvor det blev vedtaget at sende en Ansøgning til Regeringen om at faa dette Reglement ophævet.

Man vil se, at Folkeskolen næsten altid har mødt Modstand hos Befolkningen, en Modstand, der vel ikke er saa stærk nu, men dog bestandig er til Stede. Det er ikke længere siden end 18 Aar, at der blev dannet en Forening paa Færøerne, der oversat hedder „Færøisk Forening“. Dens Hovedformaal var væsentligst at faa en Ændring i det færøiske Folkeskolevæsen og i det færøiske Skolevæsen i det hele. Der rejstes fra denne Forenings Side en Kritik mod vort Skolevæsen, som var meget mere hvas og stærk end den, vi have hørt af den ærede Ordfører. Jeg var selv med til at fremkomme med denne Kritik. Men den Modtagelse, den fik, var ikke saadan, som vi kunde have ventet og ønsket. Vi havde ventet, at naar der fremkom en saglig begrundet Kritik af de færøiske Skoleforhold, vilde den Administration, der havde med Skolen at gøre, tage under Overvejelse, hvad der var berettiget i denne Kritik, og i saa Fald gøre, hvad der kunde gøres for at ændre Forholdene, slette som de vare. Det skete imidlertid ikke. Der rejstes derimod en Modstand mod disse Krav, idet man angav, at det, som denne Forening vilde, var at slaa ihjel alt, hvad der var dansk paa Færøerne. Foreningen blev derfor modarbejdet paa Liv og Død. To eller tre Gange androg denne Forening om